

Οι Ουτοπικές Συμφωνίες του Αβραάμ

Γεώργιος Οικονόμου

Δικηγόρος

Είναι ένα μάθημα για το «πώς να μην διεξάγεις την διπλωματία». Στις 27 Αυγούστου ο Eli Cohen, Υπουργός Εξωτερικών του Ισραήλ, εδήλωσε ότι λίγες μέρες πριν είχε συνάντηση στην Ρώμη με την συνάδελφο του της Λιβύης, Najla al-Mangoush. Η συνάντηση υποτίθεται ότι θα εκρατείτο μυστική. Η παραδοχή του παρακίνησε διαμαρτυρίες σε όλη την Λιβύη, η οποία δεν διατηρεί επίσημες σχέσεις με το Ισραήλ.

Το Υπουργείο της Λιβύης προσπάθησε να παρουσιάσει την συνάντηση ως τυχαία, όμως οι Ισραηλίτες απήντησαν ότι ήταν μια καλοστημένη συνάντηση η οποία εκράτησε δύο ώρες.

Η κ. Mangoush εξεδιώχθηκε και κατόπιν εγκατέλειψε την χώρα. Βουλευτές της αντιπολίτευσης του Ισραήλ καταδίκασαν τον κ. Cohen για την «ερασιτεχνική» του απόφαση να αποκαλύψει την συνάντηση. Όπως ήταν φυσικό την επιλοξένησε η Τουρκία η οποία έχει αυτοανακηρυχθεί ο προστάτης της «επίσημης» Λιβύης την οποία και διαφεντεύει για να περιορίσει τα χωρικά ύδατα της Ελλάδος.

Οι Αμερικανοί αξιωματούχοι είναι επίσης έξαλλοι, λέγοντας ότι η αποκάλυψη της συνάντησης ετραυμάτισε τις προσπάθειες τους να ενθαρρυνθεί η αναγνώριση του Ισραήλ από τις αραβικές χώρες.

Από το 2020 όταν τέσσερα αραβικά κράτη υπόγραψαν τις συμφωνίες του Αβραάμ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), το Μπαχρέιν και το Μαρόκο συμφώνησαν να προωθήσουν τον διαθρησκευτικό και διαπολιτισμικό διάλογο και να συνεργαστούν σε τομείς όπως οι επενδύσεις, τουρισμός,

αεροπορία, ασφάλεια, τεχνολογία και υγειονομική περίθαλψη για την προώθηση των συμφερόντων της ειρήνης της Μέσης Ανατολής, η Αμερική κατέστησε σαφές ότι η Αραβο-Ισραηλινή ομαλοποίηση είναι η κύρια εστία της πολιτικής της στην Μέση Ανατολή. Ένα μήνα αργότερα, ακολούθησε το Σουδάν εξομαλύνοντας επίσημα τις σχέσεις του με το Ισραήλ.

Το tête-à-tête μεταξύ των Υπουργών των Εξωτερικών της Λιβύης και του Ισραήλ στην Ρώμη ακολούθησε η συνάντηση του Ιανουαρίου μεταξύ του Abdul Hamid Dbeibeh, Πρωθυπουργού της Λιβύης και του William Burns, Διευθυντού της CIA, όπου συζητήσαν το θέμα της ομαλοποίησης των σχέσεων.

Ο κ. Dbeibeh προσπάθησε να αποστασιοποιηθεί από την συνάντηση της Ρώμης, αλλά είναι απίθανο η κ. Mangoush να συνήντησε τον κ. Cohen χωρίς την έγκριση του ανωτέρου της. Όταν είσαι ένας μη εκλεγμένος Άραβας ηγέτης που ονειρεύεται την υποστήριξη της Αμερικής, ο πιο γρήγορος τρόπος να την κερδίσεις είναι να μιλήσεις για την δημιουργία σχέσεων με το Ισραήλ.

Η κυβέρνηση Dbeibeh δεν είναι μόνη στην προσπάθεια αυτή. Ο Saddam Haftar, ο υιός του Khalifa Haftar, του πολέμαρχου της ανατολικής Λιβύης, είχε μυστικές συναντήσεις με Ισραηλινούς αξιωματούχους το 2021.

Ο Haftar είχε προτείνει την ομαλοποίηση των δεσμών με αντάλλαγμα οπλισμό και διπλωματική υποστήριξη. Το Ισραήλ είχε επίσης επαφές στο παρελθόν με τον Saif al-Islam Qaddafi, υιό του δικτάτορα που ανετράπη το 2011, που προσβλέπει σε υποψηφιότητα για Πρόεδρος της Λιβύης στις συνεχώς αναβαλλόμενες εκλογές.

Οι αμφιλεγόμενες αποφάσεις των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και του Μπαχρέιν να υπογράψουν τις Συμφωνίες του Αβραάμ αποδέσμευσαν δισεκατομμύρια δολλάρια σε διμερείς συμφωνίες, έφεραν ένα ποταμό τουριστών στον Κόλπο, και ετόνωσαν τους δεσμούς ασφαλείας με την μεγαλύτερη δύναμη της Μέσης Ανατολής.

Για την Λιβύη τα οφέλη είναι λιγότερο χειροπιαστά. Είναι απίθανο Ισραηλινές εταιρείες να επενδύσουν σε μια ασταθή χώρα – ούτε και οι Ισραηλινοί τουρίστες θα την επισκεφθούν στο εγγύς μέλλον.

Επίσης, η πώληση όπλων στην Λιβύη είναι προβληματική: η χώρα υπόκειται σε εμπάργκο όπλων από τα Ηνωμένα Έθνη. Συνομιλίες με το Ισραήλ προωθούν κυρίως τα συμφέροντα των νηστικών για εξουσία πολιτικών παρά για το εθνικό συμφέρον.

Υπάρχει μία φυσική αντιστοιχία με το Σουδάν, το οποίο αγωνίστηκε μέσα σε μια δύσκολη μετάβαση από το πραξικόπημα του 2019 κατά του δικτάτορα Omar al-Bashir. Η ηγεσία του στρατού επροχώρησε στην αναγνώριση του Ισραήλ, με την οποία συμφώνησε το Σουδάν μετά την υπόσχεση της Αμερικής να το αφαιρέσει από τον κατάλογο των κρατών που υποστηρίζουν την τρομοκρατία, ακόμη και όταν η κυβέρνηση του Σουδάν δεν συμμορφώθηκε με την υποχρέωση της αυτή και εκτέλεσε χιλιάδες διαμαρτυρόμενους πολίτες. Τον Απρίλιο οι Άμεσες Δυνάμεις Ασφαλείας, μια πολύ σκληρή παραστρατιωτική οργάνωση, επιτέθηκε στον στρατό για να κερδίσει την αρχή.

Γενικώς οι τελευταίες πολιτικές σχέσεις του Ισραήλ με τον αραβικό κόσμο είναι με ένα κράτος βουτηγμένο στον εμφύλιο πόλεμο, όπου περίπου 4 εκατ. πολίτες εγκατέλειψαν τα υπάρχοντά τους σε παραστρατιωτικές

ομάδες οι οποίες λεηλατούν σπίτια και βιάζουν γυναίκες: ένα καθόλου μνημειώδες κατόρθωμα.

Με το αμήχανο μίγμα των πολιτικών και των εθνοφρουρών που υπάρχει στην χώρα, η Λιβύη μόλις και μετά βίας μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι «ανεξάρτητο» κράτος. Έχει ένα πρωθυπουργό που δεν έχει εκλεγεί, δύο αντίπαλες βουλές, και μέχρι τα μέσα Αυγούστου δύο κεντρικές Τράπεζες.

Ακόμη και αν ο κ. Dbeibeh συμφωνήσει να έχει διπλωματικές σχέσεις με το Ισραήλ, δεν μπορεί να υπογράψει συμφωνία εκ μέρους όλης της χώρας.

Ο κ. Cohen έσφαλε όταν emίλησε για την συνάντηση με την κ. al-Mangoush. Αλλά το μεγαλύτερο λάθος είναι της αμερικανικής κυβέρνησης που θεωρεί ότι αξίζει να πιέζει ακόμη και τις πλέον αναξιόπιστες κυβερνήσεις να υπογράψουν συμφωνίες.

Πολύ πρόσφατα ο Υπουργός των Εξωτερικών των Ηνωμένων Πολιτειών, Antony Blinken, εξευτελίστηκε όταν ο Πρόεδρος Ερντογάν αρνήθηκε να τον συναντήσει, αρνούνται δε να τον «ακούσουν» και όλα τα αραβικά κράτη. Γι' αυτό βέβαια φταίει η ίδια η Αμερική η οποία «ικετεύει» τους Άραβες να αποδεχθούν μια συμφωνία με το Ισραήλ την οποία το Ισραήλ δεν είναι διατεθειμένο να υλοποιήσει αν θέλει να επιβιώσει. Τελικώς βέβαια οι Ηνωμένες Πολιτείες όπως και η Ευρώπη είναι υποχρεωμένες να στηρίξουν το Ισραήλ. Δεν μπορεί να υπάρξει ένα δεύτερο Ολοκαύτωμα.